

1 IDENTIFISERING AV STOFFET/BLANDINGEN OG SELSKAPET/VIRKSOMHETEN

1.1 Produktidentifikator

Produktet er unntatt fra registreringsplikten i henhold til artikkel 2.7b i REACH

Handelsnavn	Propan
Kjemisk formel	C ₃ H ₈
Synonymer	LPG, kondensert petroleumsgass
EC-NR	200-827-9
Indeksnummer	601-003-00-5

1.2 Relevante identifiserte bruksområder for stoffet eller blandingen, og bruksområder som frarådes

Bruk av stoffet eller blandingen	Drivstoff, energibærer (brennstoff), råvare for kjemisk industri, produksjons- og metallprosesser, samt aerosoldrivgass. Laboratoriebruk
----------------------------------	--

1.3 Nærmere opplysninger om leverandøren av sikkerhetsdatabladet's leverandør

RPT Gass A/S Orstadveien 128 C 4353 Klepp Stasjon Org.nr: 985602654	Telefon: +47 51 78 88 90 e-post: propan@rptgass.no www.rptgass.no
--	--

1.4 Nødtelefon

Giftinformasjonen (døgnåpent): +47 22 59 13 00

2 FAREIDENTIFISERING

2.1 Klassifisering av stoffet eller blandingen

Klassifisering (BESTEMMELSE (EC) nr 1272/2008)	
Brannfarlige gasser, Kategori 1 Inneholder gass under trykk	H220: Ekstremt brannfarlig gass H280: Kan eksplodere ved oppvarming
Klassifisering (67/548/EEC (EC) nr 1272/2008)	
Ekstremt brannfarlig gass	R12: Ekstremt brannfarlig gass F+

Viktigste skadevirkninger: Ekstremt brannfarlig gass. Inneholder gass under trykk, kan eksplodere ved oppvarming.

2.2 Etikettelementer. Farepiktogram er i samsvar med det internasjonale og standardiserte systemet for klassifisering og merking av kjemikalier (GHS)

	
GHS02 Signalord: Fare	GHS04 Advarsel gass under trykk

Klassifisering i samsvar med bestemmelsen (EC) nr: 1272/2008

Flam. Gass 1, Press. Gass

Fareangivelser

H220 Ekstremt brannfarlig gass

H280 Inneholder gass under trykk, kan eksplodere ved oppvarming

Sikkerhetstiltak

P102 Oppbevares utilgjengelig for barn

P210 Holdes vekk fra varme/gnister/åpen flamme/varme overflater. – Røyking forbudt

P243 Treff tiltak mot statisk elektrisitet.

P281 Bruk godkjent personlig verneutstyr med hjelm, vernesko og vernebriller og følg helse, miljø og sikkerhetsdokumenterte prosedyrer

P336 Varm det frostskaadede området med lunkent vann. Gni ikke det skadede området.

P377 Brann ved gasslekkasje: Ikke forsøk å slukke brannen med mindre lekkasjen kan stanses på en sikker måte.

P381 Fjern alle tennkilder dersom dette kan gjøres på en sikker måte.

P410/403 Beskyttes mot sollys. Oppbevares på et godt ventilert og tørt sted.

2.3 Andre farer

Hurtig fordamping av væsken kan forårsake frostskaader. Gassen er tyngre enn luft og kan forårsake kvelningsfare ved at tilgjengelig mengde oksygen minskes. Innånding av høye gasskonsentrasjoner kan nedsette funksjonen av det sentrale nervesystemet, som kan virke bedøvende. Eksplosjonsrisiko ved oppvarming i lukket gassbeholdere. Gass kan utvikle eksplosive blandinger med luft/oksygen. (eksplosjonsgrenser: 2,1-9,5 % (LEL / UEL)) Stor risiko for brann ved lekkasje. Produktet fordamper hurtig. Stoffet tilfredsstillende ikke kriteriene for PBT eller vPvB.

3 SAMMENSETNING AV/INFORMASJON OM INNHOLDSTOFFER

3.1 Stoff

Propangass behandles under 3.2

3.2 Blandinger

Kjemisk navn	Cas nr. EC nr.	Konsentrasjon Vol-%	Klassifisering	R-fras H-fras
Propan	74-98-6 200-827-9	Min 95	F+ Flam. Gass 1, Press. Gass	R12 H220, H280
Butan	106-97-8 203-448-7	Max 5	F+ Flam. Gass 1, Press. Gass	R12 H220, H280
Etan	74-84-0 200-814-8	Max 2	F+ Flam. Gass 1, Press. Gass	R12 H220

Informasjon om stoffet: Luktemiddel Etylmerkaptan/Vigileak tilsettes propan for å avdekke mulige lekkasjer. Metanol tilsettes ved noen depot for å motvirke dannelse av iskrystaller ved risiko for vann i produktet.

4 FØRSTEHJELPSTILTAK

4.1 Beskrivelse av førstehjelpstiltak

Alminnelig anbefaling	Gå vekk fra farlig område. Ved uhell/ulykke, illebefinnende eller annen påvirkning, kontakt umiddelbart lege.
Innånding	Oppsøk frisk luft. Ikke forlat den skadede uten tilsyn. Hvile, varme og frisk luft. Ved bevisstløshet legg den skadede i stabilt sideleie og søk medisinsk hjelp. I tilfelle åndedrettssvikt må det gis kunstig åndedrett eller oksygentilførsel (men ikke munn til nese metoden).
Hudkontakt	Fjern tilsølt tøy, men ikke riv av klær som allerede er tilfrosset til huden. Skyll straks huden med lunkent vann i minst 15 minutter. Søk medisinsk hjelp.
Øyekontakt	Skyll straks med rikelige mengder vann i opp til 15 minutter. Fjern eventuelt kontaktlinser og åpne øyet godt opp. Kontakt lege hvis irritasjon vedvarer.

4.2 Viktigste symptomer og virkninger, både akutte og forsinkede

Symptomer	Innånding kan fremkalle følgende symptomer: <ul style="list-style-type: none"> • Sløvhet • Kvelningsfare Innånding kan ha effekt på sentralnervesystemet. Væskekontakt/gasssprut på hud eller øyne kan forårsake frostskafer
-----------	--

4.3 Indikasjon på om øyeblikkelig legehjelp og spesiell behandling er nødvendig

Behandling symptomatisk. Gi oksygen ved kortpustethet. Hold personen varm. Påse at medisinsk personell er informert om det aktuelle materialet, og at de tar de nødvendige forholdsregler for å beskytte seg selv.

5 BRANNSLUKKING

5.1 Slukningsmidler

Egnede og godkjente brannslukningsmidler	Steng eventuelt utlekkende gass/væske Karbondioksid (CO ₂) Pulverapparat Vanntåke kan brukes for å komme nærmere og for nedkjøling. Ved brann fra gasslekkasje: Ikke bruk slukningsmiddel uten at lekkasje kan stoppes uten risiko.
--	--

5.2 Spesielle farer i forbindelse med stoffet eller blandingen.

Svært brannfarlig. Risiko for eksplosjon ved langvarig brann nær beholdere. Viktig med avkjøling av beholderne ved hjelp av vann. Gassen er tyngre enn luft, som betyr økt risiko for ansamling og eventuelt antennelse ved lave områder/punkter (kjellere, avløpssystemer og lignende)

5.3 Råd for brannvesen

Særskilt godkjent verneutstyr for brannvesenets personale, som inkluderer godkjent hjelm, vernebriller og vernesko. Benytt pusteutstyr med egen luftmaske i lukkede rom	Slukk ikke en antent gassflamme uten at det er absolutt nødvendig. En spontan/eksplosiv nyantennelse kan inntreffe. Slukk alle andre branner. Hvis mulig, stopp utstrømming av propanen. Koordiner slukkearbeid i forhold til brann i omgivelsene. Eksposering mot brann eller strålevarme kan føre til at beholder revner. Kjøl ned beholderen med vann fra en sikker posisjon. Bruk dispergert vann/vanntåke for å dempe røygasser om mulig.
Ytterligere informasjon	Forsøk å stoppe lekkasje uten personlig risiko. Om forholdene tillater det, la ilden brenne ut av seg selv. Avkjøl beholderen med vann.

6 TILTAK VED UTILSIKTET UTSLIPP

6.1 Personlige sikkerhetstiltak, personlig verneutstyr og nødprosedyrer for nødsituasjoner for IKKE INNSATSPERSONELL

Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Hold deg motvinds/hold avstand fra beholderen. Bruk godkjente hansker. Ta forholdsregler mot utlading av statisk elektrisitet. Bruk gnistfritt godkjent verktøy og godkjent eksplosjonssikkert utstyr. Stopp eventuelt lekkasje hvis dette kan gjøres uten risiko. Ved brann, forlat området. Gassen er tyngre enn luft og kan forårsake kvelning ved at tilgjengelig mengde oksygen reduseres. Fjern alle tennkilder. Unngå at produktet kommer ned i kloakksystem, kjellere og groper, eller andre steder hvor en oppkonsentrering kan være farlig. Væske fordampes selv etter kort tid og gassen tynnes raskt ut i luften. Bruk personlig godkjent verneutstyr. Røyking og bruk av ild er forbudt. Hold uvedkommende unna. Evakuer området.

6.2 Miljøverntiltak

Produktet forurenser ikke jord eller vann

6.3 Metoder og utstyr til skadebegrensning og opprensning

Steng gasstilførselen. Sørg for tilstrekkelig ventilasjon. Produktet fordampes hurtig. Ved store utslipp kan spredning av gassky skje ved hjelp av vanntåke. Ventiler og kontroller luften med hensyn til fordamping.

6.4 Henvising til andre punkter.

Se punkt 8 for type verneutstyr

7 HÅNDTERING OG OPPBEVARING

7.1 Forholdsregler for sikker håndtering

Produktet oppbevares i lukkede rørsystemer og beholdere. Bruk bare godkjent utstyr og materiale. Røyking og bruk av ild er forbudt. Beholderen skal kun vedlikeholdes av leverandøren. Alt fast tilbehør, rør, slanger, ledninger og armaturer må være fri for olje, fett og andre oksiderende materiale. (for eksempel løsemidler). Ta forholdsregler mot statisk elektrisitet. Bruk gnistfritt verktøy og eksplosjonssikkert utstyr.

7.2 Betingelser for sikker oppbevaring, herunder eventuelt inkompatibilitet.

Bruk kun godkjente produkter for verneutstyr og materiale. Lagres utomhus, eller på godt ventilert og tørt sted. Lagringsplassen beskyttes mot statisk elektrisitet og varme. Kontroll og vedlikehold av beholderne, samt øvrig utstyr krever spesialkompetanse og utføres etter godkjente rutiner. Lagringsplassen skal være utilgjengelig for barn. Området skal være korrekt merket.

Mengde brennbar gass som kan oppbevares uten søknad/melding	
Mengde, liter	Sted
55 ¹⁾²⁾	I boenhet
55 ²⁾	I lagerhus, skur, båthus, garasje eller lignende
90 ²⁾	På lagerplass, i det fri eller nedgravd

1) Tilsvarende 2 stk 11 kg's propanflasker

2) Ved oppbevaring i egen branncelle kan mengden fordobles

Sikkerhetsavstand til bygninger, vei etc:

Gjelder avstand til:	Beholdervolum, m ³		
	0-13	13-100	>100
Brennbar bygning eller opplag	6m	25m	25m
Offentlig vei	5m	15m	30m
Privat vei	2m	5m	10m
Nabogrense	5m	15m	30m
Åpning i vegg. (vindu, luftinntak, sluk, kumlokk osv)	4m	10m	15m
Vanskelig rømbare lokaler ¹⁾	100m ¹⁾	100m ¹⁾	100m ¹⁾

1) Med vanskelig rømbare lokaler menes bygninger som sykehus, sykehjem, pleieanstalter og lignende, hvor rask og effektiv rømning/evakuering kan være vanskelig. Avstand på 100 m gjelder til utgang.

Beholdere/flasker som er sikret med EI 120 skille som kan være betongvegg min 10 cm, Leca (15cm) som er pusset på hver side. Yttervegg med stålstendere, isolasjon og dobbelt lag med branngips. Behøver ikke sikringsfelt.

8 EKSPONERINGSKONTROLL OG PERSONLIG VERNEUTSTYR

8.1 Kontrollparametre

Veiledning om administrative normer, som gjelder forurensing i arbeidsatmosfære, oktober 2010.

8.2 Eksponeringskontroll

Tekniske tiltak	Bruk kun under tilfredsstillende ventilasjon. Håndteres i lukket system. Rørsystemer og utstyr bør regelmessig sjekkes for lekkasje. Vurder gassdetektor
Hode og håndvern	Bruk kun godkjent hjelm og vernehansker, som beskytter mot virkningene av kulde og trykk. Godkjente vernehansker er laget av neopren eller skinn/lær. Vernehanskene må sitte løst nok til at de kan ristes av.
Øye/ansiktsvern	Bruk vernebriller og ansiktsvern.
Andre hudvern	Bruk godkjente verneklær og vernesko. Observer at tilsølte klær kan innebære risiko for brann.
Åndedrettsvern	Normalt ikke nødvendig. Ved tilstrekkelig ventilasjon eller hvis det er fare for innånding av gass må det brukes åndedrettsvern med kombinasjonsfilter (type A2/P2)

9 FYSISKE OG KJEMISKE EGENSKAPER

9.1 Opplysninger om grunnleggende fysiske og kjemiske egenskaper

Utseende	Komprimert flytende gass
Farge	Fargeløs
Lukt	Illeluktende karakteristisk lukt pga tilsatt luktemiddel
Luktgrense	4.000 ppm (typisk 20% LEL)
pH-verdi	Ingen data
Smeltepunkt	Ca minus 190 °C
Kokepunkt	Minus 42 °C
Flammepunkt	Minus 104 °C
Fordampingshastighet	Ingen data
Brannfarlighet	Ekstremt brannfarlig
Selvantennelsestemperatur	450 °C
Damptrykk	750 kPa ved 20 °C
Relativ densitet gass	1,55 (luft = 1)
Oppløsning	Mindre enn 0,1 % i vann
Oksiderende egenskaper	Ingen data
Viskositet	Ingen data
Ekspløsjongrenser	2,1 – 9,5 % (LEL / UEL)
Nedbrytningstemperatur	Ingen data
Fordelingskoeffisient n-oktanol/vann	Log Pow – mindre enn 3

9.2 Andre opplysninger

Ikke relevant

10 STABILITET OG REAKTIVITET

10.1 Reaktivitet

Stabil ved normale bruksforhold. Produktet kan antennes ved kontakt med for eksempel varme eller en gnist.

10.2 Kjemisk stabilitet

Produktet er stabilt når det brukes i henhold til leverandørens anvisninger.

10.3 Risiko for farlige reaksjoner

Lettantennelig produkt. Gassen er tyngre enn luft og kan spres langs gulvet. Gassen og luft kan danne eksplosive blandinger. Ufullstendig forbrenning kan gi skadelige gasser, for eksempel karbonmonoksid.

10.4 Forhold som må unngås

Unngå oppvarming og kontakt med antennelseskilder. Unngå klor, oksiderende middel, fluorvannsyre og saltsyre.

10.5 Materialer som må unngås

Sterke syrer og oksiderende stoffer. Reagerer kraftig med klor. Kun godkjente og dokumenterte pakninger og tettninger skal brukes.

10.6 Farlige nedbrytningsprodukter

Ingen kjente

11 TOKSIKOLOGISKE OPPLYSNINGER

11.1 Opplysninger om toksikologiske virkninger

Akutt toksisitet	Propangass er giftfri, men innånding av konsentrert propangass kan gi oppkast og diare, svimmelhet, hodeverk og illebefinnende. Ved høye nivåer risiko for åndenød, bevisstløshet og død gjennom mangel på oksygen. Eksponering av propangass i væskeform kan forårsake frostskafer.
Irritasjon	Propangass er ikke klassifisert som irriterende
Hudetsing	Direkte kontakt kan forårsake frostskafer. Huden blir følelseløs og hvit. Deretter følger smerter, rødme og sårdannelser.
Alvorlig øyeskade	Eksponering av propangass i væskeform/gasssprut kan forårsake frostskafer
Kreftfremkallende egenskaper	Propan er ikke kvalifisert som kreftfremkallende
Kimcellemutagenitet	Propan er ikke kvalifisert som Kimcellemutagen
Toksitet ved fortæring	Ikke sannsynlig
Skadelig for reproduksjonsevnen	Propangass er ikke klassifisert som reproduksjonstoksisk

12 MILJØOPPLYSNINGER

12.1 Toksisitet

Propangass er ikke kvalifisert som miljøfarlig. Gassens fysiske egenskaper gjør at den lett blir bionedbrytbar ved ett utslipp i vann og det medfører ingen miljømessige negative effekter.

12.2 Holdbarhet og nedbrytbarhet

Hurtig fotokjemisk oksidasjon skjer i luften.

12.3 Bioakkumuleringspotensiale

Produktet er ikke bioakkumulerbart

12.4 Mobilitet i jord

Stoffets lette oppløselighet og lave kokepunkt gjør at det ekstremt hurtig fordamper fra overflaten. Stoffet påvirker derfor ikke mark og vann. Oppløselig i vann

12.5 Resultater av PBT – og vPvB- vurdering

Stoffet tilfredstiller ikke kriteriene for PBT eller vPvB.

12.6 Andre negative virkninger

Produktet anses ikke som miljøfarlig

---

13 FJERNING AV KJEMIKALIEAVFALL

Avfallsproblemer oppstår sjelden pga produktets egenskaper og anvendelsesformål. Eventuelle rester i beholdere skal fakes av. Dette skal utføres av opplært personale. Kontakt leverandør.

---

14 TRANSPORTOPPLYSNINGER

14.1 UN-nummer

ADR/ADR, biltransport av farlig gods: 1965

RID/RID, jernbane transport av farlig gods: 1965

14.2 Offisiell transport definisjon

ADR: Propan	RID: Hydrokarbon, kondensert n.o.s. (blanding C)
-------------	--

14.3 Transportfareklasse

Fareseddel	ADR/ADR, biltransport av farlig gods: 2.1 RID/RID, jernbanetransport av farlig gods: 2,1
ADR / RID klasse	2
ADR / RID klasse kode	2F
ADR / RID farlighetskodenummer	23
Tunnelrestriksjonskode	B/D: Passasje forbudt i tunneler av kategori B,C,D og E når transportert i tank. Passasje forbudt i tunnel av kategori D og E når transport i annet enn tank.

14.4 Emballasjegruppe

Ingen

14.5 Miljøfarer

Ingen

14.6 Spesielle forholdsregler for brukeren

Ingen

14.7 Bulktransport i forhold til vedlegg II til MARPOL 73/78 og IBC- koden

Ikke relevant

15 REGULERINGSINFORMASJON

15.1 Spesielle bestemmelser/spesiell lovgiving for stoffet eller blandingen med hensyn til helse,miljø og sikkerhet.

Deklarasjonsnummer (PRN-nr.) 45655

Omfattes av: Seveso direktiv 96/82/EC

Europaparlamentets og Rådets bestemmelse(EG) nr 1907/2006 (REACH). Europaparlamentets og Rådets bestemmelse (EG) nr 1272/2008 om klassifisering, merking og emballasje av stoffet og blandinger (CLP). Produktet er klassifisert og merket i henhold med 67/548/EEC og 1999/45/EC.

Arbeidstilsynet/Arbeidsmiljølovens bestemmelser og alminnelige råd om hygieniske grenseverdier, samt forebygging av alvorlige kjemikalieuhell/ulykker. AML. DSB forskrift om håndtering av farlig stoff 8. juni 2009, med tilhørende temaveiledninger, samt Arbeidstilsynet/Arbeidsmiljølovens lover, forskrifter og retningslinjer.

15.2 Kjemikaliesikkerhetsvurdering.

Ikke utført for produktet.

16 ANDRE OPPLYSNINGER

FORKORTELSER

F	Svært brannfarlig
F+	Ekstremt branfarlig
N	Miljøfarlig
Xn	Helseskadelig
Flam. Gass 1	Brannfarlige gasser, kategori 1
Press. Gass	Gasser under trykk
R11	Svært brannfarlig
R12	Ekstremt brannfarlig
R20	Farlig ved innånding
H220	Ekstremt brannfarlig gass
H225	Svært brannfarlig væske og damp
H280	Inneholder gass under trykk. Kan eksplodere ved oppvarming
H332	Skadelig ved innånding
R12	Ekstremt brannfarlig
PBT	Persistent, Bioaccumulative and Toxic
vPvB	very Persistent and very Bioaccumulative
AML	Arbeidsmiljøloven
DSB	Direktoratet for Samfunnssikkerhet og Beredskap
SFT	Statens Forurensingstilsyn

Råd om opplæring

Grundig kjennskap til dette sikkerhetsdatabladet skal være påkrevd